

Ба шурои диссертациони 6D.KOA-079-и назди Институту фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ (734025, ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

Тақриз

ба автореферати кори диссертациони Иброҳимов Саидакрам Саиданварович дар мавзӯи «Нақши Пешвои миллат дар пешбарии барномаҳои рушди глобалӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ

Дар назарияи муосири муносибатҳои байналмилалӣ масъалаи имкониятҳои давлатҳои хурду миёна барои таъсир расонидан ба рӯзномаи ҷаҳонӣ мавқеи муҳим пайдо кардааст. Таҷриба нишон медиҳад, ки нуфузи байналмилалии давлат на ҳамеша танҳо аз иқтисоди ҳарбӣ, ҳудуд ё имкониятҳои иқтисодии он вобаста мебошад. Дипломатияи фаъол, пешниҳоди ғояҳои қобили қабули умум, истифодаи минбарҳои бисёрҷониба ва қобилияти роҳбари сиёсӣ барои муттаҳид намудани ҷонибҳои гуногун низ метавонанд мавқеи давлатро дар низоми байналмилалӣ тақвият бахшанд.

Аз ҷаҳин нуқтаи назар, автореферати диссертатсияи Иброҳимов Саидакрам Саиданварович маводи ҷолиби илмиро пешниҳод менамояд. Дар он таҷрибаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун давлате баррасӣ мешавад, ки масъалаҳои об, иқлим, ҳифзи пирияхҳо, сулҳу амният ва рушди устуворро пайваста ба рӯзномаи созмонҳои байналмилалӣ ворид менамояд. Муаллиф сарчашмаи сиёсии ин фаъолиятро бо нақши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон алоқаманд карда, кӯшиш намудааст моҳияти дипломатияи ташаббускоронаи Тоҷикистонро муайян намояд.

Аҳаммияти мавзӯ бо он асоснок мегардад, ки низоми ҷаҳонӣ марҳилаи афзоиши зиддиятҳо ва коста шудани эътимоди байнидавлатиро аз сар мегузаронад. Дар чунин фазо ташаббусҳое, ки ба сулҳ, ҳифзи муҳити зист ва масъулияти давлатҳо дар назди наслҳои оянда нигаронида шудаанд, аҳаммияти бештар пайдо мекунам. Таҳқиқи он ки чӣ гуна ғояи дар сатҳи миллӣ ташаккулёфта метавонад ба пешниҳоди байналмилалӣ табдил ёбад, барои сиёсатшиносӣ ва назарияи дипломатия арзиши махсус дорад.

Аutoreферат нишон медиҳад, ки муаллиф барои таҳқиқи мавзӯ доираи васеи масъалаҳоро интихоб кардааст. Дар қисмати назариявӣ рушди глобалӣ

ҳамчун раванди ба ҳам пайвастанӣ тағйироти сиёсӣ, иқтисодӣ, экологӣ ва технологӣ тавсиф мешавад. Бухронҳои ҷаҳонӣ натиҷаи номувозинунии низомӣ, маҳдуд будани имкониятҳои механизмҳои мавҷудани идоракунии ва афзоиши рақобат барои захираҳои арзёбӣ мегарданд. Ин тарзи масъалагузорӣ муаллифро ба ҳулоса меорад, ки рушди устувор танҳо дар асоси ҳамкориҳои бисёрҷониба, муколама ва эҳтироми манфиатҳои қонунии давлатҳо таъмин шуда метавонад.

Дар идомаи кор тарҳҳои нави ҳамкориҳои сиёсӣ мавриди таваҷҷуҳ қарор гирифтаанд. Муаллиф ҳамкориҳои интегратсионӣ, масъулияти муштарак, ҳамзистии осоишта ва ҳифзи манфиатҳои наслҳои ояндаро аз унсурҳои муҳимми низомии нави ҳамкорӣ медонад. Пешниҳоди «Даҳсолаи таҳкими сулҳ ба хотири наслҳои оянда» дар ҳамин замина ҳамчун ташаббуси арзёбӣ шудааст, ки метавонад ҷомеаи ҷаҳониро ба масъалаи пешгирии низоъҳо ва фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди устувор ҷалб намояд.

Ҷанбаи дигари таҳқиқот ба муносибати Тоҷикистон бо бухронҳои глобалӣ бахшида шудааст. Аз маводи автореферат бармеояд, ки Тоҷикистон ҳамзамон дар ду мавқеъ қарор дорад: кишвар ба пайомадҳои тағйирёбии иқлим, хатарҳои амниятӣ ва ноустувории иқтисодӣ дучор мешавад, вале дар айни замон роҳҳои ҳалли баъзе аз ин мушкилотро дар сатҳи байналмилалӣ пешниҳод мекунад. Чунин тарзи таҳлил имкон медиҳад, ки Тоҷикистон на танҳо ҳамчун қабулқунандаи таъсири равандҳои ҷаҳонӣ, балки ҳамчун иштирокчиҳои фаъоли ташаккули сиёсати байналмилалӣ муаррифӣ гардад.

Қисмати марказии автореферат ташаббусҳои Пешвои миллатро фаро мегирад. Дипломатияи об, ҳифзи пирияхҳо ва пешниҳоди барномаҳои сулҳпарварона дар таҳқиқот ҳамчун самтҳои ҷудогона не, балки ҳамчун ҷузъҳои стратегияи васеътари рушди устувор арзёбӣ шудаанд. Дастгирӣ ёфтани ташаббусҳои обу иқлим дар доираи Созмони Милалӣ Муттаҳид нишон медиҳад, ки пешниҳодҳои Тоҷикистон тавонистаанд таваҷҷуҳи ҷомеаи ҷаҳониро ба масъалаҳои дорои аҳаммияти умумибашарӣ равона созанд. Дар ин раванд муаллиф нақши Пешвои миллатро ҳамчун омили ташаккули ғоя, сафарбар намудани имкониятҳои дипломатӣ ва муаррифии байналмилалӣ Тоҷикистон муайян кардааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот дорои аҳаммияти амалӣ мебошанд. Онҳо метавонанд ҳангоми таҳияи пешниҳодҳои сиёсати хориҷӣ, барномаҳои мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим, рушди дипломатияи об ва муаррифии ташаббусҳои Тоҷикистон истифода шаванд. Маводи автореферат барои омӯзиши фанҳои муносибатҳои байналмилалӣ, дипломатия, сиёсатшиносӣ ва ғайра низ қобили истифода мебошад.

Теъдоди интишороти докталаб ба мухтавои таҳқиқот мувофиқат мекунад. Мақолаҳои нашршуда масъалаҳои моҳияти рушди глобалӣ, ҳамкориҳои сиёсӣ, вазъи Тоҷикистон дар шароити бӯхронҳои ҷаҳонӣ ва нақши Пешвои миллатро фаро гирифтаанд. Ин ҳолат нишон медиҳад, ки қисматҳои асосии диссертатсия қаблан дар шакли натиҷаҳои ҷудогонаи илмӣ пешниҳод ва муҳокима шудаанд.

Дар баробари натиҷаҳои мусбат, ду нуктаи зерин қобили зикр мебошанд:

1. Таъсири ташаббусҳои обу иқлим бештар дар сатҳи сиёсӣ арзёбӣ гардидааст. Истифодаи баъзе нишондиҳандаҳои иқтисодӣ, экологӣ ё иҷтимоӣ барои нишон додани натиҷаҳои амалии ин ташаббусҳо метавонист пояи далелии ҳулосаҳоро тақвият диҳад.

2. Дар автореферати кори диссертатсионӣ як қатор хатогиҳои имлоӣ ва техникӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳ намудани онҳо ба манфиати кор хоҳад буд.

Нуктаҳои мазкур ба натиҷаҳои кор таъсири манфӣ намерасонанд ва танҳо тавсия барои таҳқиқотҳои минбаъда доништа мешавад.

Автореферат бо сохтори мантиқӣ таҳия гардида, мақсад, вазифаҳо, наwgониҳо, нуктаҳои ҷимояшаванда ва аҳаммияти натиҷаҳоро инъикос мекунад. Мазмунӣ он барои ба сифати таҳқиқоти анҷомёфта арзёбӣ намудани диссертатсияи Иброҳимов Саидакрам Саиданварович асоси кофӣ медиҳад. Муаллиф барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ арзанда мебошад.

Муқарриз:

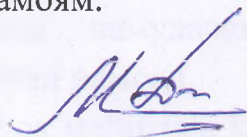
Н.и.с., дотсенти кафедраи сиёсатшиносии
ДДК ба номи А.Рӯдакӣ

Якубзода Ф.Н.

Имзои Якубзода Ф.Н.-ро тасдиқ менамоям.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДК ба номи А.Рӯдакӣ

Давлатзода М.А.

Суроғаи муассисаи пешбар: 735360, шаҳри Кӯлоб
кӯч. С.Сафаров 16. + 992 (833-22) 2-35-06
www.kgu.tj E-mail: info@kgu.tj

14.08.2026

